

Şarköy-Kumbağ Arasında Kırsal Kalkınmayı Destekleyici Turizmin Olabilirliği ve Yerel Halkın Rolü

T. Kiper¹

E. Yılmaz²

¹ Namık Kemal Üniversitesi Ziraat Fakültesi, Peyzaj Mimarlığı Bölümü, Tekirdağ

² Namık Kemal Üniversitesi Ziraat Fakültesi, Tarım Ekonomisi Bölümü, Tekirdağ

Bu çalışmada, kırsal kalkınmada turizmin etkisini belirlemek amacıyla Şarköy kıyı yerleşimlerinin turizm türleri açısından mevcut potansiyeli, yerel halkın beklenti ve eğilimleri çerçevesinde ortaya konulmuştur. Bu doğrultuda kırsal kalkınmanın bir aracı olarak turizm faaliyetleri Şarköy kıyı köylerinde ne şekilde yer almalıdır?, Yerel halkın turizm faaliyetleri içerisinde yeri ve rolü ne olmalıdır? sorularına yanıt aranmıştır.

Çalışma sonucunda, yerel halkın turizme olumlu bir bakış açısına sahip olduğu belirlenmiştir. Yörede de farklı turizm alternatiflerinin (doğa yürüyüşü, kampçılık, karavan turizmi, piknik, dağcılık, dağ bisikleti, deniz turizmi, tarımsal turizm, yamaç paraşütü vb.) yapılabileceği sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kırsal kalkınma, Şarköy, turizm, kırsal turizm

The Possibility of Tourism Activities That Support Rural Development between Şarköy and Kumbağ and the Role of Local People

In this research, actual potential of Şarköy coastal settlements according to tourism types was presented in the meaning of expectations and tendencies of local people. In this direction the following questions were tried to be replied; “How do the tourism activities should take place in Şarköy coastal villages as an instrument of development?” and “What do the place and role of local people should be in tourism activities?”.

As a result of the research, it was determined that the local people have positive aspect on tourism. Also it was found out that different tourism alternatives (tracking, camping, caravan tourism, picnic, climbing, mountain bicycle, sea tourism, agricultural tourism, parachute etc.) can be done in the region.

Key words: Rural development, Şarköy, tourism, rural tourism

Giriş

Kırsal kalkınmanın özünde belirli bir kırsal alan içinde yaşayan tüm insanların bir bütün olarak tarımsal, ekonomik ve sosyal alanlarda kalkınmalarına yardımcı olacak tüm öğelerin harekete geçirilmesi ve bu öğelerden maksimum düzeyde yararlanma söz konusudur. Dokuzuncu Beş Yıllık Kalkınma Plan Raporu'na göre kırsal kalkınma; “kırsal yerleşimlerde yaşayanların, insanca yaşam koşullarına erişim olanaklarının artması, kalkınma temelinde değişim taleplerinin desteklenmesi, bireylerin kendi öz güçlerini keşfetmesi ve ona dayanması, gelir dağılımında adaletin sağlanması, gelirlerinin artması, eğitim ve sağlık hizmetlerine ulaşım oranının yükselmesi, doğal kaynakların korunarak kullanılması ve zenginliklerin kırsaldaki bireyin hayatına yansması süreci” olarak

tanımlanmıştır. Rapora göre kırsal alanda istihdamın artırılması ve gelirin çeşitlendirilmesi için yeni üretim dallarında çalışmaların teşvik edileceği ve tarım dışı ekonomi kollarının destekleneceği belirtilmektedir. Tedbir olarak kırsal kalkınma çalışmalarının her aşamasında yerel halkın katılımı esas alınarak “uygun yörelerde kırsal turizm potansiyelinin belirlenmesi ve kırsal turizmin öncelikli olarak uygulanacağı pilot bölgelerin ve yerleşimlerin seçilmesi” alınmıştır (Anonim 2006).

Türkiye’de nüfusun yaklaşık %35’i halen kırsal alanda yaşamaktadır. Bu nüfusun, kişi başına ortalama yıllık geliri kentte yaşayan bir bireyin ancak % 40’ı kadardır. Kırsal alanda; altyapı, tarımsal işletmelerin küçüklüğü ve dağılımı, eğitim-sağlık, örgütlenme, kadın-

çocuk, genç nüfusa yeni iş alanlarının açılmaması, sosyal olanakların yetersizliği vb. sorunlar çözüm beklediği için kırsal alanda kalkınma önemlidir (Anonim 2007).

Kırsal kalkınma projeleriyle; doğal yapı onarılırken, mevcut potansiyelin de etkin kullanılmasıyla tarımda-hayvancılıkta-ormancılıkta gelir getiren etkinlikler yaratmak, mevcut geçim kaynaklarını verimli kılmak, kaliteli üretimin artırılmasıyla birlikte ekonomik düzeyin yükseltilmesi için gereken altyapı ve eğitim çalışmalarını gerçekleştirmek vb. çok yönlü girişimlerle kırsal alanda yaşam koşullarının iyileştirilmesi hedeflenmektedir.

Kırsal kalkınma çalışmalarında; Kimin için?, Hedef kitle kim?, Kimlerle yürütülecek?, Ne yapılacak ?, Nasıl yürütülecek, Nasıl sonuçlandırılacak?, Başarı ölçütü ne olacak?, Nasıl sürdürülebilir hale gelecek ? gibi sorulara yanıtlar aranmaktadır.

Bu kapsamda çalışmada kırsal kalkınmanın temelinde alternatif geçim kaynakları olarak belirlenen turizmin, yerel halkın sosyo-kültürel ve geleneksel yapısı ile uyumu test edilerek, yerel dokuya uygun olarak nasıl planlanması gerektiği araştırılmaktadır. Aynı zamanda da alternatif geçim kaynaklarını cazip kılacak örnek faaliyetler gerçekleştirilerek, olabirlikleri gösterilmiş olacaktır. Yörenin turizm faaliyetlerine yönelik olarak geleneksel yapısı içinde doğal ve kültürel özelliklerine ilişkin öneriler geliştirilecektir. Bu amaçla çalışmada;

- Kaynakların etkin kullanımının sağlanarak, turizm potansiyelinin değerlendirilmesi,
- Yerel halkın yerinde kalkınmasının sağlanarak turizmden pay almasının sağlanması,
- Doğal ve kültürel varlıkların korunmasının esas alınarak, temelde yerel potansiyel ve kaynakların değerlendirilmesinin sağlanması,
- Turizm uygulamasında yerel halkın tutum, güç ve beklentilerinin saptanarak, planlamanın merkezinde toplanmasının sağlanması hedeflenmiştir.

Kırsal alanlar, turizm türleri içinde yalnızca kırsal turizm gelişmesine uygun alanlar değil, aynı zamanda bu ortamı paylaşan birçok turizm türünün de “mekanı” sayılırlar. Kamp-karavan turizmi, eko turizm, yeşil turizm, mağara

turizmi, akarsu turizmi, yayla turizmi, dağ turizmi, kış sporları turizmi, av turizmi vb. gibi doğrudan doğaya dayalı olarak yapılan turizm türleri veya turistik aktiviteler bunlara örnek teşkil etmektedir. Bu turizm türleri kırsal mekanları en az kırsal turizm kadar kullanılmaktadırlar (Soykan 1999). Bu sebeple kırsal turizme yönelik kesin bir tanım yapmak zordur.

Greffe (1994)'ye göre; turizm için kırsalın taşıdığı anlam; deniz turizm merkezleri dışında kalan, kentsel yerleşimlerden uzakta, kırlara özgü doğal ve kültürel yapının korunduğu ve yapaylıkla tanışmamış (otantik) alandır (Kiper 2006). Bu kapsamda kırsal turizm, kişilerin doğal ortamlarda dinlenmek ve değişik kültürlerle bir arada olmak amacıyla bir kırsal yerleşmeye gidip, orada konaklamaları ve o yöreye özgü etkinlikleri izlemeleri ya da katılmalarıyla gerçekleşen bir turizm türüdür.

Kırsal alanların sosyo-kültürel, ekonomik ve çevresel yönden kalkındırılmasında kırsal turizmin olası etkileri aşağıdaki gibi sıralanabilir (Esengün ve ark. 2002);

• Kırsal turizmin yaygınlaşması ile kırsal alanlara götürülecek altyapı, sağlık ve eğitim gibi hizmetlerin kalite ve sayısında önemli miktarlarda artışlar görülebilecektir.

• Kırsal turizmin gelişmesi ile kırsal yöredeki kadınların aile içerisindeki rollerinin değişmesi ve kadının çalışma yaşamına daha aktif olarak katılması kolay ve hızlı olabilecektir.

• Kentte yaşayan insanların kırsal alanları ziyaret sonucu her iki kesim arasında bilgi akışı olabilir. Bunun sonucunda kırsal alandaki halk için yeni şeylerin öğrenilmesi, yeni insanlar tanıma ve dışa açılma; turistler için ise kırsal aile ile birlikte yaşama, yeni dost edinme ve farklı hayat görüşüne sahip olma gibi faydalar sağlayabilir.

• Dağlık bölgeler gibi tarımsal üretim yapılacak arazi açısından marjinal sınırlara ulaşmış alanlarda yaşayan kırsal halka yeni iş olanakları yaratarak kırdan kente göçün azaltılması/önlenmesi ve yerinde istihdam sağlanabilir.

• Kırsal turizm yoluyla gerek tarımla uğraşan ve gerekse uğraşmayan kırsal alandaki hane halkına ek gelir sağlanabilir.

• Kırsal turizm aktivitesi içerisinde köy düğünleri, yöresel el sanatları, tarımsal ve sportif etkinlikler gibi faaliyetlerin yer alması

da kırsal ekonominin geliştirilmesi ve bölgenin tanıtılması açısından büyük önem taşımaktadır.

Materyal ve Yöntem

Materyal

Araştırma materyalini araştırma alanı ile araştırma araç ve gereçleri oluşturmaktadır. Araştırma alanı Şarköy ilçesi kıyı yerleşimleridir. Araziye ilişkin fotoğraflar, köy bilgi formlarından elde edilen bilgiler, konu ile ilgili literatürler ve yerel halka yönelik yapılan anketler araştırmada kullanılan yardımcı araç ve gereçler olmuştur.

Şarköy-Kumbağ Arası Kıyı Yerleşimlerinin Doğal-Kültürel Özellikleri

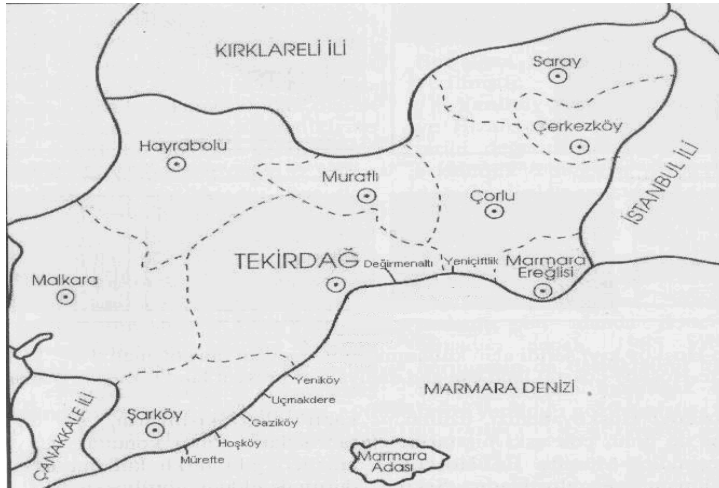
Tekirdağ'ın güneybatısında yer alan Şarköy'ün kuzeyi Malkara ilçesi ve merkez ilçe, batısı Çanakkale ili, doğu ve güneybatısı ise Marmara Denizi ile çevrilidir (Şekil 1). İl merkezine 83 km uzaklıktadır (Özturgut 1985). Şarköy ilçesine bir ilçe belediyesi, iki belde (Hoşköy, Mürefte) belediyesi ve 26 köy bağlıdır. Bu çalışmada araştırma alanın seçiminde kırsal turizme esas olabilecek, potansiyeli harekete geçirebilecek üstün yerel doğal ve kültürel değerlere sahip kırsal yerleşimler etken olmuştur. Buna göre Mürefte, Hoşköy beldeleri, Uçmaktdere, Gaziköy ve

Yeniköy köyleri araştırma alanı sınırlarını oluşturmuştur.

Araştırma alanının en önemli geçim kaynağı tarımsal üretimdir. Arazide buğday, ayçiçeği, arpa, yulaf, mısır gibi ürünlerin ekimi yapılmakta olup, Uçmaktdere köyünde de tütün ekim alanları yer almaktadır. Uçmaktdere, Gaziköy, Yeniköy köylerinde ipek böcekçiliği de yakın zamana kadar yapılmıştır. Ancak ekonomik güçlük, göç ve genç iş gücü eksikliği gibi nedenlerle günümüzde bu üretim şekline vazgeçilmiştir.

Araştırma alanında bağcılık ve zeytincilik önemli bir yer tutmaktadır. Bağ alanı 52.700 dekar dolayında olup üretilen üzümlerin bir kısmı şaraplık, sofralık, bir kısmı da sirkelik olarak değerlendirilmektedir. Ancak son yıllarda yine iş gücü eksikliği ve ekonomik nedenlerle bağ alanlarının bir kısmı zeytinciliğe çevrilmiştir.

Araştırma alanında deniz avcılığı da yapılmaktadır. Şarköy kıyılarında avlanan deniz ürünlerini pazarlamak, balıkçılık malzemelerini temin etmek, balıkçılar arasında dayanışma ve birliği sürdürmek amacıyla 1979 yılında "Su Ürünleri Üretim ve Değerlendirme Kooperatifi" kurulmuştur.

Şekil 1. Araştırma alanının coğrafi konumu
Figure 1. Location of study areas

Gaziköy : İl merkezine 110, Şarköy'e 25 km uzaklıktadır. Doğal peyzaj özellikleri ile ön plana çıkmıştır. Bu kıyı köyünün 2700 yıllık tarihi geçmişi vardır (Özturgut 1985).

Uçmaktdere : Şarköy ilçe merkezine 36 km uzaklıktadır. İlginç doğa güzelliklerine sahiptir. Doğal Sit Alanı ilan edilmiştir.

Mürefte : Şarköy'e 13 km, il merkezine 99 km uzaklıktadır. Mikroklima özelliği, kıyıları, üzüm bağları ve şarap fabrikaları ile önemli bir potansiyel teşkil etmektedir. Doluca, Gülör, Kutman, Bağcı, Latif Aral gibi tüm Türkiye'ye dağıtımları yapılan markalaşmış şarap fabrikaları yer almaktadır. Mürefte civarında 5'i büyük 30 civarında şarap tesisi vardır. Türkiye'deki ilk şarap müzesi Mürefte'dedir.

Hoşköy : Şarköy'e 20 km, il merkezine 107 km uzaklıktadır. Denizi, üzümü, balığı ve zeytini ile ön plana çıkan beldenin çok eski bir tarihi vardır. Tarihi Hora Feneri bu beldeye yer almaktadır (Özturgut 1985). Belde halkı geçimini genelde zeytin ve üzüm yetiştiriciliği ile sağlamaktadır. Bölgenin en büyük balıkçı barınağı da Hoşköy'de bulunmaktadır.

Yöntem

Araştırma kapsamını; literatür araştırması, arazi gözlemleri, SWOT analizi ve yerel halka uygulanan anket çalışması oluşturmaktadır. Örneklem büyüklüğünün saptanmasında Akten (2000) ve Mansuroğlu (2006) tarafından kullanılan ve aşağıda açıklanan formülden yararlanılmıştır.

$$n = \frac{Z^2 NPQ}{ND^2 + Z^2 PQ}$$

n= Örnek büyüklüğü
Z= Güven katsayısı (1,96)
P= Ölçülmek istenen özelliğin kitlede bulunma ihtimali (%95) (0,95)
Q= 1-P (0,05)
N= Ana kütle büyüklüğü
(Uçmaktdere:285+Yeniköy:855+Gaziköy:643+Hoşköy:2329+Mürefte:3510= 7622)
D= Kabul edilen örnekleme hatası (çalışma için %5'lik örnekleme hatası öngörülmüştür) (0,05)
 $n = 1,96^2 \times 7622 \times 0,95 \times 0,05 / 7622 \times 0,05^2 + 1,96^2 \times 0,95 \times 0,05$
n = 73

Anket yapılacak denek sayısı, araştırma alanı dikkate alınarak, % 95 güven aralığında 73 kişi olarak saptanmıştır. Buna göre anket çalışması 2007 yılının Haziran ayında araştırma alanı içerisinde rasgele seçilen 80 kişi ile yürütülmüş, ancak 76 kişi değerlendirilmeye alınmıştır.

Anket formunda yer alan sorular deneklerin sosyo-ekonomik yapı özellikleri, araştırma alanına ilişkin doğal ve kültürel kaynak değerlerine ilişkin farkındalıkları, yaklaşımları ve tercihleri değerlendirme kapsamında hazırlanmıştır. Anket soruları toplam 15 adet olup kapalı uçlu olarak hazırlanmıştır.

Bulgular ve Tartışma

Öncelikle araştırma alanının doğal ve kültürel peyzaj potansiyelini ortaya koymak amacıyla SWOT analizi yapılmıştır. Araştırma alanı SWOT analizi:

Güçlü Yönler

- Zengin tarımsal üretim potansiyeli (Bağcılık, zeytincilik, tütün)
- Şarapcılık
- Kıyı potansiyeli
- Korunmuş doğal doku
- Geleneksel mimari
- Yöresel kültür
- Gastronomik özellikler
- İstanbul'a yakınlık
- Doğa yürüyüşleri potansiyeli
- Mikroklima özelliği

Zayıf Yönler

- Doğal ve kültürel kaynak değerleri ile yeterince tanınıyor olmaması
- Erişilebilirlik problemi
- Örgütlenme yetersizliği
- Kalifiye eleman eksikliği
- Finansal kaynak yetersizliği

Fırsatlar

- Doğal ve kültürel peyzaj değerlerinin korunmuş olması
- Farklı rekreatif ve turistik aktivitelere olanak verecek çeşitliliğe sahip olması
- Turizm acentelerinin tur programları içerisinde yer alması
- Geleneksel doğal ve kültürel kaynak değerlerine bağlı alternatif turizm aktivitelerinin yaygınlık kazanması

Tehditler

- Ekonomik güçlükler
- Köyden kente göç olgusu
- Bölgesel kamu kuruluşlarının yetersiz desteği

SWOT analizi çerçevesinde yapılan değerlendirmeler doğrultusunda araştırma alanında tarımsal turizm açısından görülen en önemli baskılar; erişilebilirlik problemi, örgütlenme yetersizliği, kalifiye eleman eksikliği ve finansal kaynak yetersizliğidir. Oysa ki bu kısıtlamaların yanı sıra; yörenin ekonomisinde önemli bir yer tutan ve yerel değerleri arasında yer alan bağcılık, zeytincilik, şarapçılığın alanda önemli bir potansiyel teşkil etmesi, coğrafi konum, mikroklima özelliği ve korunmuş doğal doku gibi birtakım özellikler alanın doğal ve kültürel peyzaj değerleri açısından önemli bir potansiyele sahip olduğunu göstermektedir (Şekil 2).

Araştırma alanı için önerilen kırsal turizmin geliştirilmesinde yerel halkın konuya bakış açılarını öğrenmek, alanda yaşanan sorunları belirlemek ve alanın demografik yapısını öğrenmek amacıyla uygulanan anket çalışmasının sonuçları da Çizelge 1. de verilmiştir.

Çizelge 1'e göre ankete katılanların büyük bir çoğunluğunu (%85,5) erkekler oluşturmuştur. Bireylerin %77,6'sı evli ve çoğunluğun (%34,2) 1-2 arasında çocuğu vardır. 51-60 yaş arasındaki kişilerin çoğunlukta (%31,6) olduğu görülmektedir. Kişilerin meslek durumları ve geçim kaynaklarına bakıldığında ise %71,1 ile çiftçiler ve %86,8 ile bitkisel üretimin ilk sırayı aldığı görülmektedir.

Alana özgü değerler olarak %75 ile tarımsal yapı ve yöresel ürünler, %61,8 ile orman ve piknik alanı varlığı yerel halk tarafından en çok dikkati çeken öğeler arasında olmuştur. En önemli sorunlar arasında da %86,8 ile ekonomik güçlük ve işsizlik ile %60,5 ile köyden kente göç olgusu olmuştur. Göç edenlerin tekrar göç ettiklere yere gelip gelmediğine ve eğer geliyorsa geliş nedenlerine ilişkin yöneltilen sorularda ise %72,4'lük oran ile göç edenlerin belirli nedenlerle köylerine geldikleri saptanmıştır. Bu nedenler arasında en çok tercih edilenler arasında da tarım işlerinde çalışmak (%65,8) ve akraba ziyaretlerine katılmak (%61,8) yer almıştır. Turizmin dışarı olan göçlerin azaltılmasında önemli bir oranla etkili olduğunu belirtenlerin oranı ise %52,6 olmuştur.

Köy halkının kırsal turizme ve turiste bakış açısı incelendiğinde; köy sakinlerinin %92,1'i

günübirlik ve konaklamalı geziler için ziyaretçilerin bölgeye gelmesini istedikleri yönünde yanıt vermişlerdir. Bu da bölgede turizmin geliştirilmesinde kilit noktayı oluşturur.

Ankete katılan kişiler; turizmin yörede ne tür bir değişiklik yaratacağına ilişkin yöneltilen soruya ise; %57,9'u gelir seviyesinin yükselteceği yönünde, %55,3'ü ise köyü kalkındıracağı ve modernleştireceği yönünde cevap vermişlerdir. Bununla ilişkili olarak köylülere "turizm konusundaki çalışmalara siz ne tür destek verebilirsiniz" sorusuna ise; gelen ziyaretçilere servis ve rehberlik hizmeti verme %63,2'lik bir oranla en çok tercih edilen destek türü olmuştur. Herhangi bir destekte bulunmak istemeyenlerin oranı da %31,6 olmuştur.

"Sizce bölgede turizme yönelik olarak ne tür aktiviteler yapılabilir" sorusuna ankete katılanların %67,1'i bahçe gezilerine katılarak sebze, meyve gibi ürünleri toplayıp satın almaya yönelik tarımsal turizmi tercih ederken %48,7'si doğa yürüyüşleri, bisiklet gezileri, piknik gibi alana yönelik doğa turizmi aktivitesini tercih etmişlerdir.

"Bölgede turizm hangi koşullarda başarılı olabilir" sorusuna ise ankete katılanların %73,7'si çok iyi bir tanıtım, %72,4'ü iyi bir organizasyon ve %64,5'i de alt ve üst yapının oluşturulmasına yönelik olarak kullanılacak maddi destek cevabını vermişlerdir.

Kırsal turizmin ortaya çıkmasında ve gelişmesinde; yörenin coğrafi konumu, kuruluş yerinin doğal güzellikleri, tarihsel ve kültürel değerlerinin varlığı ve bu değerlerin korunmuşluğu, altyapı yeterliliği, kırsal-geleneksel üretim biçimlerinin varlığı ve turiste sunabilmesi, konaklama olanakları ve yerel halkın turizm için gönüllü olması önde gelen koşullardır (Soykan 2000). Bu kapsamda araştırma alanı; coğrafi konumu, mikroklimatik özelliği, su ve dağcılık sporları için elverişli alanlarının bir arada bulundurulması, tarımsal ürün çeşitliliği, doğal ve kültürel kaynak zenginliği ile kırsal turizmin gelişmesi için önemli bir potansiyele sahiptir. Bu kapsamda Şarköy-Kumbağ arasında yer alan kıyı yerleşimlerinde olabilecek kırsal turizm faaliyetleri çeşitlendirilebilir (Çizelge 2).

Şekil 2. Şarköy kıyı yerleşimlerine ilişkin fotoğraflar (1-5 Uçmaktdere, 6 Gaziköy)
Figure 2. Şarköy coastal land use (1-5 Uçmaktdere, 6 Gaziköy)

Çizelge: 1. Yerel halkın sosyo-demografik yapısına ilişkin dağılım
Table: 1. Socio-demographic structure of the local community

Katılımcı özellikleri		Yüzde %	Adet
Cinsiyet (Gender)	Erkek (Male)	85,5	65
	Bayan (Female)	14,5	11
Medeni Durum (Marital Status)	Bekar (Single)	22,4	17
	Evli (Married)	77,6	59
Çocuk Sayısı (children)	Hiç çocuğu olmayan (no children)	18,4	14
	1-2 arası çocuğu olan (1-2 children)	34,2	26
	3-4 arası çocuğu olan (3-4 children)	22,4	17
	4 den fazla çocuğu olan (four or more children)	25,0	19
Yaş Grupları (Age Group)	18-30	7,9	6
	31-40	13,1	10
	41-50	28,9	22
	51-60	31,6	24
	61 ve üzeri (61 and above)	18,5	14
Eğitim Durumu (Education)	İlköğretim (Primary and Secondary School)	89,5	68
	Lise (High School)	10,5	8
Meslek (Occupation)	Çiftçi (Qualified agricultural worker)	71,1	54
	Emekli (Retired)	19,7	15
	Esnaf (Service and salesperson)	6,6	5
	Ev Hanımı (Housewife)	2,6	2
Geçim Kaynağı (Source of Income)	Bitkisel üretim (Horticultural production)	86,8	66
	Hayvansal Üretim (Animal production)	7,9	6
	Esnaf-Ticaret (Trade)	5,2	4

Çizelge: 2. Şarköy- Kumbağ arası kıyı yerleşimleri kırsal turizm etkinlikleri
Table 2. Activities of rural tourism from Şarköy to Kumbağ coastal

Kırsal turizm türleri Rural Tourism species	Kırsal turizme yönelik aktiviteler Activities of rural tourism	Faaliyet alanı Activities area
Deniz Turizmi Sea tourism	<ul style="list-style-type: none"> • Yüzme (Swimming) • Sportif olta balıkçılığı (Fishing)	Uçmakedere Gaziköy Mürefte
Doğa Turizmi Nature Tourism	<ul style="list-style-type: none"> • Yamaç paraşütü (Parachute) • Sportif doğa yürüyüşü (Tracking) • Atlı doğa yürüyüşü (Mounted on horseback) • Piknik (Picnic) • Kampçılık (Camping)	Uçmakedere Yeniköy Hoşköy Mürefte
Tarımsal Turizm Agricultural Tourism	<ul style="list-style-type: none"> • Şarapçılık etkinliklerine katılma (Join in wine activities) • İpekböcekçiliği etkinliklerine katılma (Join in silkworm activities) • Arcılık etkinliklerine katılma (Join in beekeeping) • Zeytincilik etkinliklerine katılma (Join in olive activities) • Meyvecilik etkinliklerine katılma (Join in fruit growing activities) • Tıbbi bitkileri (kekik, adaçayı) toplama (Pick of medicinal plants)	Uçmakedere Mürefte Gaziköy Yeniköy
Kültür turizmi Cultural tourism	<ul style="list-style-type: none"> • Geleneksel mimari dokuyu izleme (Exhibition of traditional architecture) • Geleneksel yaşam biçimini izleme (Exhibition of traditional life style) • Yöresel yemekleri tatma (Local food cuisine) • Geleneksel tören, panayır, düğün gibi etkinlikleri izleme (Traditional festival and wedding ceremony)	Uçmakedere Gaziköy Hoşköy

Sonuç

Türkiye’de kırsal alan olarak kabul edilen yerler kırsal turizm açısından birçok ülke ile kıyaslanamayacak oranda doğal güzellikler, tarihi ve kültürel değerlere sahiptir. Fakat sahip olunan bu eşsiz hazine bilgisizlik, ilgisizlik, tanıtım noksanlığı ve yetersiz girişimcilik nedeniyle ya verimsiz olarak değerlendirilmekte ya da hiç değerlendirilememektedir.

Bu bağlamda araştırmada, özellikle kırsal kalkınmaya alternatif olarak değerlendirilen turizmin araştırma alanı içerisindeki olabilirliğini saptamak ve yerel halkın bu konudaki gücü ve etkisini ortaya koyarak kalkınmaya yönelik çözüm önerilerini geliştirmek hedeflenmiştir.

Çalışma sonucunda araştırma alanının peyzaj özellikleri, zengin ve renkli kırsal

kültürü, tarımsal desen çeşitliliği gibi değerleri ile kırsal turizm açısından iyi bir potansiyel taşıdığı görülmüştür. Bu kapsamda bölgede geliştirilebilecek turizmin yeni bir gelir kaynağı yaratma, çalışma olanaklarını çeşitlendirme ve göç olgusunu azaltılması açısından önemli etkileri olacağı sonucu çıkmıştır.

Alanda kırsal turizminin gelişiminin yerel halk üzerindeki bir başka etkisi de yerel girişimcilerin bu etkinlikler içerisinde bireysel veya örgütlü olarak yer alacak olmalarıdır. Yani yerel girişimciler, gerek tekil olarak gerekse kooperatif veya dernekler kurarak gelir elde edebileceklerdir. Bu girişim çeşitlerine, Uçmakedere’nin yüksek dağlık kesimlerinde ise yamaç paraşütünün geliştirilmesi ve bu etkinlikler için organizasyon yapma veya malzeme temini çalışmaları örnek verilebilir.

Kırsal alanlarda geleneksel işlerin korunması da son derece önemlidir. Çünkü bunların bazıları yöreye özgü olup, yok olma aşamasına gelmişlerdir. Örneğin Uçmaktdere köyünde yapılan ipek böcekçiliği faaliyeti geçmişte yapılmakta olup günümüzde uygulanmamaktadır. Yörede geliştirilebilecek turizm sayesinde unutulmuş uğraşlar da tekrar canlandırılmış ve geliştirilmiş olacaktır.

Ayrıca kırsal turizmin geliştirilmesi ile tarımsal etkinliklerde doğal yetiştirme tekniklerinin geliştirileceği düşünülürse kirliliğe yol açan faktörler ortadan kalkacak, üretilen ürünlerin pazarlama sıkıntısı giderilecek ve elde edilen gelirlerde ve ürün çeşitliliğinde artışlar kaydedilecektir. Aynı zamanda kırsal turizm sayesinde elde edilen kazanç ile yerel halka gelir sağlanacak ve yaşam düzeyi yükseltilerek bölgeden göç eden halkın geri dönmesi için olanak yaratılmış olacaktır.

Araştırma alanına ait kalkınma planının uygulanması aşamalarında da yerel halkın katılımı sağlanacaktır.

Kırsal kalkınmada yerel halkın yarar ve çıkarları ön planda tutulmalıdır. Kırsal kalkınma etkinlikleri, yörenin kültürel yapısına ve değerlerine uygun olmalıdır. Bu açıdan çalışmada yerel halkın görüş ve beklentilerinin ortaya konması önemlidir. Yerel halkın bölgelerinde geliştirilebilecek turizme olumlu bakması, çeşitli etkinliklerde bulunma isteği de bunu göstermiştir.

Yalnızca yerel halkın içe dönük bir şekilde tarımsal üretimini gerçekleştirdiği bir uygulama yerine; katılımcıların da bizzat içerisinde yer aldığı uygulamalarla beraber, yerel halk ekonomik anlamda gerek iş gücü gerekse maddi destek sağlayacak, katılımcı da gerek deneyim gerekse eğitim anlamında çıkar sağlamış olacaktır.

Ancak alanda geliştirilecek turizmin; mevcut ekonomik faaliyetlerin arka plana atılmasına, kırsal alanın aşırı kullanılmasıyla doğal yaşamın ve güzelliklerin bozulmasına, kültürel değerlerinde yozlaşmasına neden olabileceği de unutulmamalıdır. Bu nedenle de hem kırsal turizmi geliştirmek hem de kırsal özgünlüğünü kaybetmeden devamlılığını sağlamak amacıyla, önceden iyi bir ön değerlendirme yapılmalıdır.

Araştırma alanında gerçekleştirilebilecek turizm faaliyetlerine yönelik öneriler ise aşağıda verilmiştir:

- İyi planlanmış ve uygulamaya konmuş bir tanıtım ve gezi programı, günümüzde ve gelecek kuşaklar için korunması gerekli bu kültürel mirasa daha bilinçli bakılmasını destekleyecektir.

- Araştırma alanı içerisinde yer alan köylerde farklı ilgi alanları ve farklı fiziksel kapasitelere sahip birey/gruplara yönelik olarak alternatif rotalar üzerinde yürüyüşler yapılması sağlanmalıdır. Örneğin piknik için Mermer, Yeniköy, manzara seyir yeri için Uçmaktdere Ganos Dağı yüksek kesimleri, kamp için Mermer, Yeniköy, Gaziköy, kumsal ve plaj olarak Gaziköy, Mürefte, Uçmaktdere ve tırmanma amaçlı olarak da Uçmaktdere köyünün belirli kesimleri kullanılabilir. Yer seçimine yönelik olarak da yerel halktan bilgi alınmalı ve bu konuda yerel halk eğitilmelidir.

- Bahçelerde üretilen ürünlerin kendin topla aktiviteleri ile doğrudan tüketiciye ulaştırılması sağlanarak, pazarlama sıkıntılarının önemli ölçüde giderilmesine yönelik çözüm önerileri getirilmiş olacaktır.

- Yörede ekolojik olarak yetiştirilen ürünlerin (zeytin, asma vb.) belirli programlar dahilinde ekiminden hasadına, çiçeklenmesinden meyve verme zamanına kadar farklı aşamalarında ziyaretçilerin bizzat bulunması; hem yerel halk açısından işgücü oranını azaltacaktır, hem ekonomik girdi sağlayacak hem de turizmin gelişim zamanını genişletecektir.

- Bağ bozumunun bir festival programı çerçevesinde tanıtılması sağlanmalıdır.

- Yörenin ekolojik koşullarında yetişen, endemik olan ya da nesli tehlikede olan türler belirlenerek korumaya alınmalı ve bu konuda yerel halkın bilinçlendirilmesi sağlanmalıdır.

- Doğa yürüyüşleri sırasında katılımcılara çeşitli hobi etkinliklerinde (doğa fotoğrafçılığı, resim yapmak, bitki koleksiyonu vb.) bulunabilmeleri için imkanlar tanınmalıdır.

- Kırsal turizm faaliyetlerine yöre insanının geleneksel yaşam tarzını yansıtan öğeler ve olaylar dahil edilmelidir.

• Kırsal turizm faaliyetinin ülke çapında yaygınlaştırılabilmesi için organizasyon da çok önemlidir. Bu amaçla; ilgili bakanlıklar, yerel yöneticiler, üniversitede bu konuda çalışmış uzman kişiler, yerel halk ve özel teşebbüslerin aktif şekilde katılımının sağlanması önem taşımaktadır. Bunun için

yöre halkını merkeze alan bir organizasyon yapısı oluşturulmalıdır.

Sonuç olarak, çalışma kapsamında geliştirilen tüm öneriler incelendiğinde, Şarköy-Kumbağ arasında yer alan kıyı yerleşimlerinde, etkin ve doğru planlama araçlarının seçimiyle kırsal turizm etkinliğinin sürdürülebilir kalkınma boyutunda uygulanabilirliği saptanmıştır.

Kaynaklar

- Akten, M., 2000. Orman içi rekreasyonu ve Isparta ilindeki bazı doğal kaynakların mevcut rekreasyonel potansiyelleri. Süleyman Demirel Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi (Basılmamış), 115 s.
- Anonim, 2006. Dokuzuncu Kalkınma Planı (2007–2013). Kırsal Kalkınma Politikaları Özel İhtisas Alt Komisyonu Raporu, DPT Müsteşarlığı, Ankara, 1-143 s.
- Anonim, 2007. Kırsal kalkınma politikaları. http://kirsalcevre.org.tr/_html/tur/yayinlarimiz/yayinlar/kirsal_kalkinma_politikaları_bulentg.pdf.
- Esengün, K., H. Akça, M. Saygılı, 2002. Kırsal alanların kalkındırılmasında kırsal turizmin rolü. Standard Dergisi, 470: 29-35.
- Kiper, T. 2006. Safranbolu Yörük köyü peyzaj potansiyelinin kırsal turizm açısından değerlendirilmesi. Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, Doktora Tezi (Basılmamış), 365 s.
- Mansuroğlu, S. 2006. Turizm gelişmelerine yerel halkın yaklaşımlarının belirlenmesi: Akseki/Antalya örneği. Akdeniz Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi, 19(1): 35-46.
- Özturgut, C.Y. 1985. Yağmalanan belde (MÖ 1190-MS 1985). Kent Matbaası, Şarköy.
- Soykan, F. 1999. Doğal çevre ve kırsal kültürle bütünleşen bir turizm türü: kırsal turizm, Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi, 10: 67-75.
- Soykan, F. 2000. Kırsal turizm ve Avrupa'da kazanılan deneyim. Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi, 11: 21-33.